

ขอประวัติการย้ายเมืองน่าน ทำนองขอลาดน่าน (ไม่ใช่ทำนองขอล่องน่านนะครับ)

โดย พ่อครูคำผาย นุบิง ศิลปินแห่งชาติ

บทขึ้นต้นขอ) โสม...คะนิง เขาว่าแม่น้ำปิง แม่น่าน นองใส นองเฮย บทนี้จักจำรำไร ก้อยดักฟังไปเตอะเจ้าปิ่นงเมื่อตำวันในก้อยยังไหลค่อน วันนี้จะเป้นวันดี มือสับนิ้วขึ้นน

สับนิ้วยก่ายเกล้ายอसान
อันนี้เป็นเก้าพระศาสนา
พระรัตนตรัยของเฮาท่านไท้
ปางเมื่อหนตืดตั้นนเล่า
สร้างบ้านแบ่งเมือง เมืองบัวตื้น
ป้อเหมยธานีมีลูกมีเต้า
ขุนนุ่น ขุนฟองตืดเจ้าขา
เจ้ายายเมืองบัวตืดเจ้ากา
มาตั้งเมืองน่านแล้วก่าต่อไป
จึงพร้อมใจจ่ากับเสนาตานท้าว
จักได้ใจจ่าต่อน้อเจ้า
พญาก่านเมืองตืดเจ้าขา
เมืองค้แรกเก้าก้อยยกเมืองसान
เอามาตั้งไว้ที่ค้อยกูเพียง
จึงตกลงกันในวันนั้นแล้ว
โหรในเมืองก็มีพราพร้อม
จึงได้จวนกันเจ้าขา
มีหมตเจ็ดหลังตวยกันน้อเจ้า
ว่าเขาคาดแปสำเร็จเสร็จกาน
ว่าแปตีหนึ่งเจ้าแคว้นคำเหลืออง
ที่ได้ยกย้ายมาจากเมืองบัว
ก็ได้ลงสู่ในแปตีนั้น
ว่าแปตีตืดตั้นนเล่า
ปาดก้องดนตรีก้อยแกมว่าอัน
มีประชาชนพลเมืองใหญ่่น้อย
ว่าแปตีเจ็ดอันนี้เจ้าขา
ก็มีตังก้องและมีตังก้อง
สนั่นบันก้องทิว่านลงมา
มาเป็นคนขอแล้วยั้งนังจ้อย
ว่านางแม่หม้ายตืดตั้นน
ป่าไม้ตงหนว่าอัน
ได้เจ็ดวันตวยกัน
ควรเอาปิ่นงขึ้นสู่ในเมือง
จึงได้ไปหันกันหมตพราพร้อม
ตีค้อยกูเพียงห้อมันจนแล้ว
บ่อฮ้อแตกแห่งแตกจ่า
ตีเฮาได้หันเมืองน่านน้อเจ้า
จนได้สับลูกจนได้สับหลาน
หลอนเมืองน่านปิ่นงตังหลาย

ก็ได้สืบไว้แต่โบราณ
ข้าได้จดได้จำแต่หามาเดี๋ยวนี้
ขอยกยอวานยอसानใส่เกล้า
จะตั้งแต่เก่าแต่เหง้าไขเจ้า
จะไซแต่เก่า แต่เหง้าก่อนसान
มีพญาเจ้าแคว้นแก้วครองเมือง
ล้อมเป็นเขตชั้นธี่ขึ้นมาเมื่อนั้น
สืบต่อมาในวันนี้เล่า
จึงได้ปรีksenังไหว
วันนั้นหนามาตั้งใหม่เจ้า
พญาก่านเมืองพร้อมอกพร้อมใจ
จะย้ายเมืองบัวลงมาตั้งเมืองน่าน
ดีดอยภูเพียงแจแห่งนั้นเล่า
มาตกแดงดาเสนาต่างพ้อง
ตัวเจ้าธรรมบาลยกสานหว่านไหว
กำละบัดนั้นบ่มีไผ่เถียง
ก็ได้แต่งแบ่งปัน้องตั้งหลาย
ก็มาหลิ่งน้อมสาก่านวันทา
เข้าป่าดงหนาคัดไม้แต่นั้น
จะย้ายเมืองบัวลงมาวันเล่า
ก้อยยกมือสานหว่านไหว
พญาก่านเมืองเสนาห่มง่า
ว่าแปดี่สองข้าราชการ
ว่าแปดี่สามจักได้ไขเจ้า
ขุนนายฝ่ายเจ้าผู้ใหญ่บ้านกำนัน
จึงได้จวนกันในวันนั้นแล้ว
ต่างได้ติดตามหลายปันหลายร้อย
วันนั้นหนาจันสาหว่านไหว
ปันจะสะหย่องลงไปในห้อง
มีนางแม่หม้ายคนหนึ่งนั้นหนา
ว่ากำนซอนันตี่ตี่เจ้าขา
รำรึรำบันเมื่อได้ย้ายเมืองมา
จึงได้จวนกันลงมาเมื่อนั้น
มาถึงเคิงคั่นย่านห้อง
หลอนมาตั้งยั้งศาลากลาง
พญาก่านเมืองตี่ตี่เจ้าขา
ดูยามงมแล้ว จักการะปู้จา
ได้แบ่งเมืองมาในฐานะตี่นั้น
จ่างซอจ่างจ้อยตี่ตี่นั้นเล่า
มาเห็นเมินนานว่าอัน
มีตัวคำผายสืบสายโยกว้าง
หลอนอันนี้เป็นประเพณีจาวเหนือ
ก่อนและนอ.....
พระพุทธพระธรรมพระสังฆะเจ้า
อะหังวันตา ก่อนสาวันท์ไหว
เรื่องประวัติกำนเมืองน่านแก้วเจ้า

พญาปู่คาเจ้าแคว้นคำเหลือง
หล่อนว่าต่อมาลวงบันหลายปี
มีลูกมีเต้าจื่อพญากันเมือง
พร้อมอกพร้อมใจในเมืองดั้น
จ่ายเมืองบัว เมืองใหม่นั้นเล่า
จะมาตั้งตรงไหนเจ้าข้า
ปางนั้นแล้วหนา
เป็นของตีไหว้สักการะบูชา
ได้พร้อมใจกันในวันนั้นแล้ว
จะย้ายเมืองบัวลงมาตั้งได้
พญากันเมืองตีฮั้น
เจ้าขุนมูลนายไหลซ้อน
เสนาอำมาตย์ก็ได้จัดกัน
เอามาแบ่งแปดตีด้วยกัน
เอาเตอะแม่เจ้ากอยนั่งฟังไป
ตั้งอกตั้งใจในวันนั้นแล้ว
กับสารีริกะธาตุนั้นเล่า
เจ้าน้อยนายหนานเสนาต่างห้อง
อะหังวันตาพระสงฆ์องค์เจ้า
ว่าแปตีหาระนาดคนตรี
ว่าแปตีหก บ่อตุ๊กบ่อจัน
ติดตามหลามห้อยย้ายบ้านแบ่งเมือง
พร้อมอกพร้อมใจกองแห่พำพร้อม
มีตั้งเสียงก้องมีตั้งเสียงก้อง
จึงออกปากจ่าจ้อย ๆ
ก็ยังเกิดมาฐานะตีฮั้น
ลำดบ่ล่องน่านตั้งห้วยหินผา
เมื่อลูกเมืองบัวมาถึงเมืองน่าน
พญากันเมืองได้ถึงพำพร้อม
เป็นหอคำของเก่าตีฮั้น
ก็ยังอาสาตั้งพระธาตุแจ้แห่ง
พญากันเมืองได้สร้างได้แบ่ง
หลอนมาถึงในปัจจุบัน
เป็นของหม่าเก่าแล้วกะโบราณ
ถึงปัจจุบันในวันนั้นแล้ว
กานตั้งขอทัวเมืองทัวบ้าน
บ่อหื้อสูญเสียว่าฮั้น
ขอวางกำชอกก่อนเนื้อจางไม้